

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/82/2005

JAK SZKOŁY ŚREDNIE PRZYGOTOWUJĄ MŁODZIEŻ DO ŻYCIA?

KOMUNIKAT Z BADAŃ

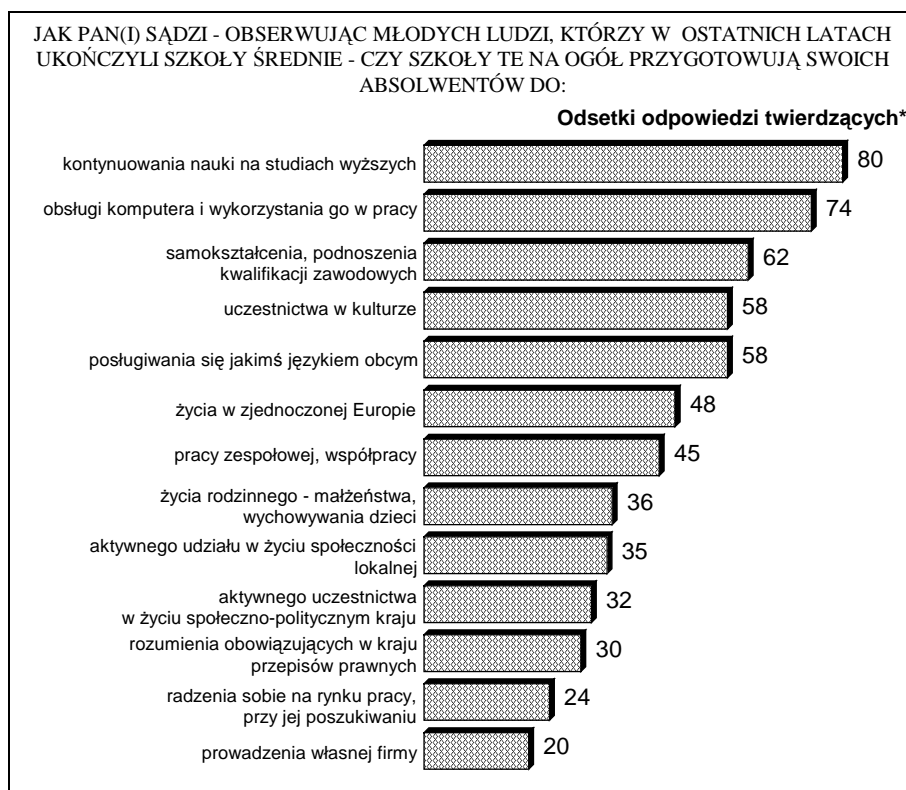
WARSZAWA, MAJ 2005

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

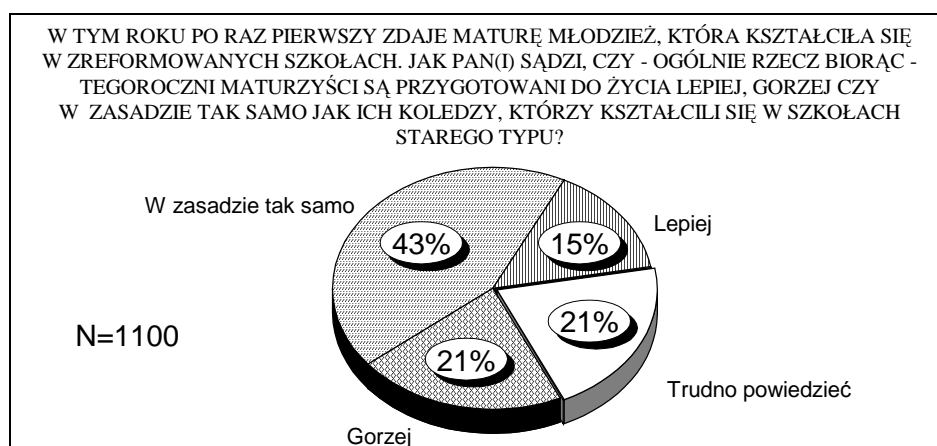
Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku
22 października 2004 roku

- Szczegółowe opinie na temat wywiązywania się niezreformowanych szkół średnich z obowiązku przygotowania absolwentów do życia są wyraźnie zróżnicowane.

* Są to połączone odpowiedzi *zdecydowanie tak i raczej tak*

- Większość badanych jest zdania, że tegoroczni maturzyści - absolwenci zreformowanych szkół średnich - są przygotowani do życia tak samo jak absolwenci szkół niezreformowanych (43%) lub gorzej od nich (21%). Zaledwie 15% badanych dostrzega pozytywne skutki reformy edukacji.

Rozpoczęły się egzaminy maturalne. W tym roku tzw. nową maturę zdaje pierwszy rocznik absolwentów zreformowanych szkół średnich. Ponieważ chcielibyśmy poznać opinie społeczeństwa na temat skuteczności reformy edukacji przeprowadzonej przez MENiS, poprosiliśmy ankietowanych¹ o ogólną ocenę, kto ich zdaniem został lepiej przygotowany do życia - tegoroczni maturzyści czy absolwenci szkół starego typu.

Pytanie to poprzedziliśmy zestawem szczegółowych pytań dotyczących młodych ludzi, którzy w ostatnich latach ukończyli szkoły średnie nieobjęte reformą edukacji. Podobnie jak w roku 2002 poprosiliśmy ankietowanych, by odwołali się do swoich obserwacji i ocenili, czy szkoły średnie starego typu zapewniły swoim absolwentom kwalifikacje niezbędne do kontynuowania nauki na studiach wyższych, czy nauczyły posługiwania się jakimś językiem obcym i komputerem, a także współpracy w zespole, przygotowały do aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym i politycznym kraju oraz do radzenia sobie z zagrażającym im bezrobociem; czy wyposażyły ich w wiedzę z zakresu prawa i ekonomii, potrzebną przy prowadzeniu własnej firmy, a także w wiedzę psychologiczną pomocną w życiu rodzinnym, w końcu - czy przygotowały do życia w zjednoczonej Europie.

Z deklaracji ankietowanych wynika, że nieobjęte reformą edukacji szkoły średnie przede wszystkim przygotowywały swoich absolwentów z ostatnich lat do kontynuowania nauki na studiach wyższych (80%) oraz uczyły ich obsługi komputera i wykorzystania go w pracy (74%). Większość badanych jest też przekonana, że absolwenci tych szkół wynieśli ze szkoły umiejętność samodzielnego uczenia się, samokształcenia, podnoszenia swoich kwalifikacji (62%) oraz posługiwania się jakimś językiem obcym (58%), a także zainteresowanie kulturą (literaturą, muzyką, filmem, teatrem, plastyką) i przygotowanie do uczestnictwa w życiu kulturalnym (58%). Niemal co drugi badany (48%) twierdzi ponadto, że szkoły średnie starego typu przygotowały młodzież do życia w zjednoczonej Europie². Prawie połowa ankietowanych (45%) skłonna jest też przyznać, że absolwenci zawdzięczają szkole umiejętność pracy zespołowej, współpracy z innymi ludźmi przy rozwiązywaniu problemów.

---

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (179) przeprowadzono w dniach 1-2 i 9-10 kwietnia 2005 roku na liczącej 1100 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

² Należy zauważyć, że niemal co piąty badany (19%) nie potrafi ocenić przygotowania w tej dziedzinie.

Tabela 1

Jak Pan(i) sądzi - obserwując młodych ludzi, którzy w ostatnich latach ukończyli szkoły średnie - czy szkoły te na ogół przygotowują swoich absolwentów do:	Odsetki wskazań ogółu badanych (N=1100)			
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Opinie netto*
- kontynuowania nauki na studiach wyższych	80	11	10	+69
- obsługi komputera i wykorzystania go w swojej pracy	74	18	8	+56
- samokształcenia, podnoszenia swoich kwalifikacji zawodowych	62	24	13	+ 38
- uczestnictwa w kulturze, interesowania się literaturą, muzyką, filmem, teatrem, plastyką	58	28	13	+30
- posługiwania się jakimś językiem obcym	58	35	7	+23
- życia w zjednoczonej Europie	48	33	19	+15
- pracy zespołowej, współpracy z innymi ludźmi przy rozwiązywaniu problemów	45	39	16	+6
- życia rodzinnego - do małżeństwa, wychowywania dzieci	36	49	15	-13
- aktywnego udziału w życiu społeczności lokalnej, np. w wyborach samorządowych, w bezpłatnej pracy na rzecz swojego środowiska, osiedla, kościoła, wsi lub miasta	35	49	17	-14
- aktywnego uczestnictwa w życiu społeczno-politycznym kraju, np. do udziału w wyborach parlamentarnych, w działalności partii politycznych	32	49	19	-17
- rozumienia obowiązujących w kraju przepisów prawnych	30	54	16	-20
- radzenia sobie na rynku pracy, przy poszukiwaniu pracy	24	63	13	-39
- prowadzenia własnej firmy, własnego biznesu	20	66	14	-46
* Różnica między odsetkiem odpowiedzi tak (połączone odpowiedzi <i>zdecydowanie i raczej</i>) i nie (połączone odpowiedzi <i>zdecydowanie i raczej</i>) ³				

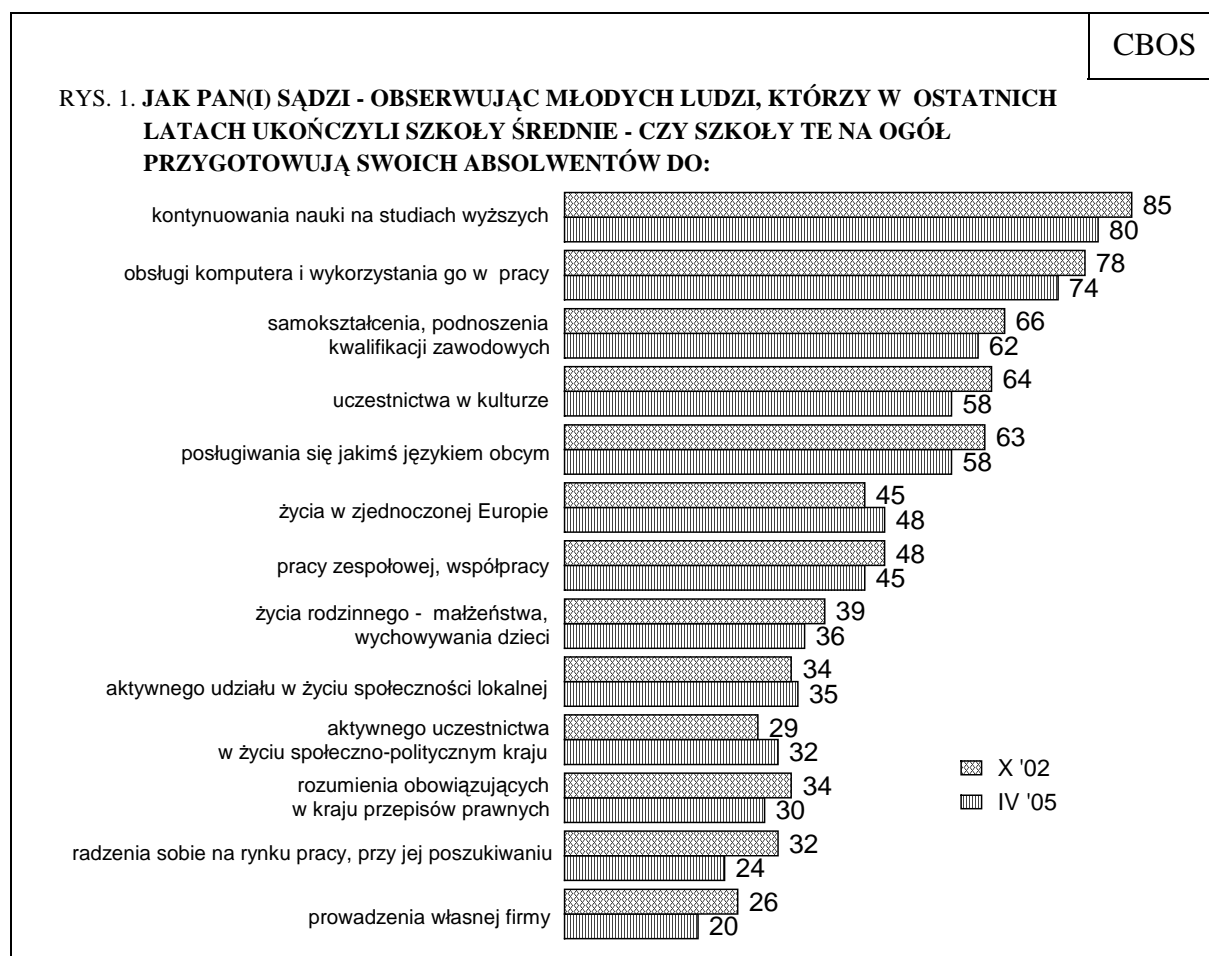
We wszystkich omówionych kwestiach odnotowujemy przewagę - choć w różnym stopniu - opinii pozytywnych nad negatywnymi (zob. opinie netto w tabeli 1). Można zatem uznać, że - zdaniem Polaków - niezreformowane szkoły średnie na ogół lepiej lub gorzej wywiązywały się z siedmiu uwzględnionych w badaniu zadań edukacyjnych. Natomiast realizacja pozostałych sześciu zadań była niezadowolająca (o czym świadczy przewaga opinii negatywnych nad pozytywnymi).

Stosunkowo krytycznie oceniane jest wyniesione ze szkoły przygotowanie do życia rodzinnego, do małżeństwa i wychowania dzieci (36% ocen pozytywnych wobec 49% negatywnych). Zbliżone są opinie na temat kształtowania przez szkoły postaw obywatelskich, rozumianych jako aktywne uczestnictwo w życiu społeczności lokalnej oraz w życiu

³ Odsetki odpowiedzi *zdecydowanie i raczej* połączono, ponieważ stosunkowo niewielu badanych wyrażało skrajne opinie.

społeczno-politycznym kraju. Nieco gorzej badani oceniają skuteczność szkolnej edukacji w zakresie znajomości obowiązujących w kraju przepisów prawnych (30% wobec 54%). Najbardziej krytycznie wypowiadają się natomiast o sprawach kluczowych w sytuacji wysokiego bezrobocia młodzieży, tzn. o wyniesionych ze szkoły kwalifikacjach potrzebnych do radzenia sobie na rynku pracy, przy jej poszukiwaniu (24% wobec 63%) oraz niezbędnych do prowadzenia własnej firmy (20% wobec 66%). W obu ostatnich kwestiach opinie negatywne są ponad dwukrotnie częstsze niż pozytywne.

Z porównania wypowiedzi uzyskanych w roku 2002 oraz 2005 wynika, że obecnie ankietowani gorzej niż przed dwoma laty oceniają realizację przez niezreformowane szkoły średnie swoich zadań edukacyjnych. Pogorszyły się przede wszystkim opinie na temat przygotowania młodzieży do radzenia sobie na rynku pracy (spadek opinii pozytywnych o 8 punktów) oraz do prowadzenia własnej firmy (spadek o 6 punktów), a także do uczestnictwa w kulturze, kontynuowania nauki na studiach i samokształcenia oraz znajomości języków obcych, informatyki i przepisów prawnych.

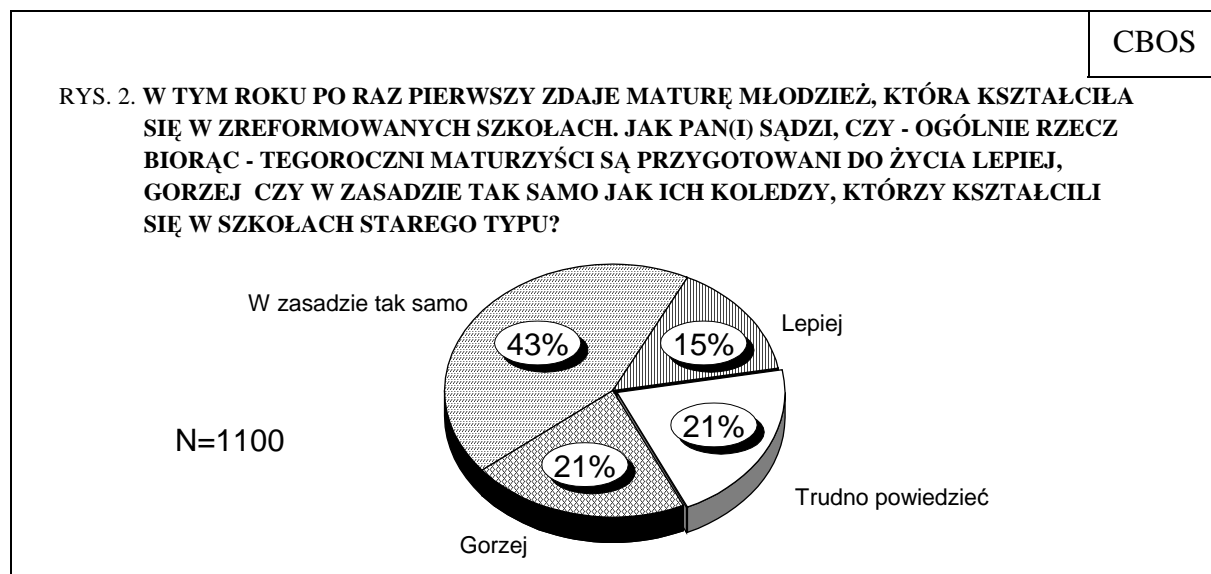

* Są to połączone odpowiedzi *zdecydowanie tak i raczej tak*

Niektóre z omówionych opinii są wyraźnie zróżnicowane społecznie i w znacznej mierze zależą od statusu społecznego badanych oraz związanych z nim kompetencji, a także - wtórnie - od wielkości miejsca zamieszkania (zob. tabele aneksowe). Badani mający wyższe wykształcenie i wysoką pozycję zawodową oraz mieszkańcy największych miast znacznie bardziej krytycznie niż inni oceniają wywiązywanie się szkół starego typu ze swoich obowiązków w zakresie przygotowania absolwentów do życia rodzinnego, aktywnego uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej, znajomości prawa, umiejętności radzenia sobie na rynku pracy oraz prowadzenia własnej firmy. Natomiast im niższe wykształcenie i kompetencje badanych, tym na ogół częstsze pozytywne opinie, ale także częstsze przypadki niezajmowania stanowiska w omawianych sprawach.

Zdając sobie sprawę z tego, że ankietowani mogą jeszcze nie mieć wyrobionego zdania na temat różnych aspektów przygotowania, jakie wynoszą ze szkoły absolwenci zreformowanych szkół średnich (pierwszy ich rocznik dopiero zdaje maturę), poprosiliśmy jedynie o ogólną ocenę tego, czy tegoroczni maturzyści zostali przygotowani do życia lepiej, gorzej czy może tak samo jak absolwenci szkół starego typu.

Z deklaracji ankietowanych wynika, że społeczeństwo sceptycznie ocenia efekty reformy edukacji przeprowadzonej przez MENiS. Co piąty badany (21%) uważa, że tegoroczni maturzyści są przygotowani do życia gorzej niż ich koledzy uczący się według starych programów, a ponad dwie piąte (43%) utrzymuje, że ich kwalifikacje w zasadzie są takie same. Pozytywne efekty reformy w postaci lepszego przygotowania absolwentów do życia dostrzega zaledwie ponad jedna siódma respondentów (15%).

Opinie na ten temat są w niewielkim stopniu zróżnicowane społecznie. Symptomatyczne, że o skutkach reformy wyjątkowo krytycznie wypowiadają się uczniowie i studenci (zob. tabele aneksowe). Do największych krytyków reformy należą także ci badani, którzy żyjąc we wspólnym gospodarstwie domowym z tegorocznymi maturzystami, najlepiej znają ich problemy i w związku z tym mogą uchodzić za „ekspertów” w omawianej sprawie. W grupie tej niemal dwie piąte uważa, że zreformowane szkoły przygotowują uczniów do życia gorzej niż szkoły starego typu, a ponad dwie piąte twierdzi, że robią to tak samo. Natomiast ponad jedna ósma sądzi, że tegoroczni maturzyści zostali lepiej wyposażeni przez swoje szkoły niż ich starsi koledzy (tylko 6% nie ma wykrystalizowanej opinii na ten temat)⁴.

Tabela 2

W tym roku po raz pierwszy zdaje maturę młodzież, która kształciła się w zreformowanych szkołach. Jak Pan(i) sądzi, czy - ogólnie rzecz biorąc - tegoroczni maturzyści są przygotowani do życia lepiej, gorzej czy w zasadzie tak samo jak ich koledzy, którzy kształcili się w szkołach starego typu?	Lepiej	W zasadzie tak samo	Gorzej	Trudno powiedzieć
	w procentach			
Ogół badanych (N= 1100)	15	43	21	21
w tym:				
badani, w których gospodarstwach domowych są :				
- tegoroczni maturzyści (N= 70)	13	43	38	6
- uczniowie szkół średnich (N= 175)	13	49	26	12
- uczniowie gimnazjum (N= 160)	15	45	22	18
- uczniowie szkół podstawowych (N= 227)	20	42	20	18

Większość badanych, w tym także „ekspertów”, którzy na co dzień stykają się z tegorocznymi maturzystami, jest zdania, że reforma edukacji nic nie zmieniła lub wręcz przyniosła negatywne skutki w realizacji podstawowego zadania szkoły, jakim jest przygotowanie absolwentów do życia. Za wcześnie jednak na ostateczną ocenę skuteczności reformy, opinie na temat muszą bowiem zostać zweryfikowane przez życie. Planowane przez nas w późniejszym terminie bardziej szczegółowe badania ukażą, czy ewentualne zmiany opinii będą korzystne czy niekorzystne dla zreformowanego szkolnictwa.

Opracowała

Bogna WCIÓRKA

---

⁴ Znacznie lepsze opinie na ten temat mają badani, którzy żyją we wspólnych gospodarstwach domowych z młodszą młodzieżą - uczniami szkół średnich, gimnazjów i podstawówek.

A N E K S

Tabela 1. Jak Pan(i) sady, obserwujac mlodych ludzi, ktorzy w ostatnich latach ukończyli szkoły średnie - czy szkoły te na ogół przygotowały swoich absolwentów do **życia rodzinnego - do małżeństwa, wychowywania dzieci?**

(%)

	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	36	49	15	1098
Płeć				
Mężczyźni	35	51	14	521
Kobiety	37	47	16	577
Wiek				
18-24 lat	40	54	6	171
25-34	38	57	6	209
35-44	35	51	14	176
45-54	38	49	13	229
55-64	34	50	16	133
65 lat i więcej	31	32	37	180
Miejsce zamieszkania				
Wieś	43	40	17	398
Miasto do 20 tys.	37	52	11	136
20-100 tys.	37	52	11	215
101-500 tys.	31	53	16	211
501 tys.i więcej mieszk.	22	61	17	139
Wykształcenie				
Podstawowe	40	35	25	316
Zasadnicze zawodowe	41	46	13	279
Średnie	33	56	11	383
Wyższe	25	70	5	120
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	27	65	9	68
Prac.umysł.niż.szczębla	25	63	12	112
Pracownicy fiz.- umysł.	39	54	7	84
Robotnicy wykwalifikowani	33	58	10	98
Robotnicy niewykwalifik.	44	44	13	50
Rolnicy	40	43	17	58
Pracujący na własny rach.	33	53	15	27
Bierni zawodowo				
Renciści	34	42	24	121
Emeryci	31	42	27	229
Uczniowie i studenci	49	46	5	67
Bezrobotni	46	46	8	129
Gospodynie domowe i inni	51	41	9	54
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	28	64	8	151
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	35	57	8	83
sekt. pryw. poza rolnict.	35	53	12	209
prywatnym gosp. rolnym	40	45	15	57
Dochody na jedną osobę				
Do 300 zł	49	43	8	163
301-500	40	44	17	196
501-900	31	53	16	255
901-1200	16	65	19	85
Powyżej 1200 zł	36	54	10	69
Ocena własnych war. mater.				
Złe	35	48	17	375
Średnie	35	49	16	443
Dobre	38	50	11	278
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	39	42	19	110
Raz w tygodniu	40	47	14	553
1-2 razy w miesiącu	31	52	17	173
Kilka razy w roku	31	55	14	178
W ogóle nie uczestniczy	29	54	16	81
Poglądy polityczne				
Lewica	34	52	15	138
Centrum	41	52	8	304
Prawica	34	57	10	321
Trudno powiedzieć	35	38	26	332

Tabela 2. Jak Pan(i) sądzi, obserwując młodych ludzi, którzy w ostatnich latach ukończyli szkoły średnie - czy szkoły te na ogół przygotowały swoich absolwentów do **aktywnego udziału w życiu społeczności lokalnej, np. w wyborach samorządowych, w bezpłatnej pracy na rzecz swojego środowiska, osiedla, kościoła, wsi lub miasta?**

(%)

	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	35	49	17	1099
Płeć				
Mężczyźni	33	52	15	522
Kobiety	36	46	18	577
Wiek				
18-24 lat	41	55	3	171
25-34	33	58	9	209
35-44	37	49	14	176
45-54	35	48	17	229
55-64	36	48	16	133
65 lat i więcej	27	33	40	181
Miejsce zamieszkania				
Wies	38	38	24	399
Miasto do 20 tys.	37	49	14	136
20-100 tys.	36	55	10	215
101-500 tys.	32	55	13	211
501 tys.i więcej mieszk.	25	62	13	139
Wykształcenie				
Podstawowe	39	31	30	318
Zasadnicze zawodowe	34	50	16	279
Średnie	34	57	9	383
Wyższe	25	69	6	120
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	28	69	3	68
Prac.umysł.niż.szczebła	33	61	7	112
Pracownicy fiz.- umysł.	37	53	10	84
Robotnicy wykwalifikowani	37	50	14	98
Robotnicy niewykwalifik.	46	36	18	50
Rolnicy	40	40	20	58
Pracujący na własny rach.	23	66	12	27
Bierni zawodowo				
Renciści	37	39	24	121
Emeryci	28	41	32	231
Uczniowie i studenci	45	54	2	67
Bezrobotni	32	56	12	129
Gospodynie domowe i inni	50	36	14	54
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	36	57	7	151
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	37	54	9	83
sekt. pryw. poza rolnict.	33	56	11	209
prywatnym gosp. rolnym	41	41	17	57
Dochody na jedną osobę				
Do 300 zł	40	42	18	163
301-500	40	45	15	196
501-900	32	53	15	257
901-1200	24	63	13	85
Powyżej 1200 zł	28	64	7	69
Ocena własnych war. mater.				
Złe	34	47	19	375
Średnie	34	46	19	444
Dobre	37	55	9	278
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	38	39	23	110
Raz w tygodniu	38	45	17	555
1-2 razy w miesiącu	28	52	20	173
Kilka razy w roku	31	58	11	178
W ogóle nie uczestniczy	28	59	13	81
Poglądy polityczne				
Lewica	35	52	12	138
Centrum	38	55	8	304
Prawica	35	56	10	321
Trudno powiedzieć	32	35	33	333

Tabela 3. Jak Pan(i) sądzi, obserwując młodych ludzi, którzy w ostatnich latach ukończyli szkoły średnie - czy szkoły te na ogół przygotowały swoich absolwentów do **rozumienia obowiązujących w kraju przepisów prawnych?**

(%)

	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	30	54	16	1099
Płeć				
Mężczyźni	32	53	15	522
Kobiety	29	54	17	577
Wiek				
18-24 lat	33	63	3	171
25-34	25	68	7	209
35-44	26	60	14	176
45-54	37	49	14	229
55-64	33	49	18	133
65 lat i więcej	28	31	41	181
Miejsce zamieszkania				
Wieś	35	43	22	399
Miasto do 20 tys.	35	50	16	136
20-100 tys.	32	57	11	215
101-500 tys.	28	59	13	211
501 tys.i więcej mieszk.	13	75	12	139
Wykształcenie				
Podstawowe	36	34	30	318
Zasadnicze zawodowe	37	49	14	279
Średnie	29	66	5	383
Wyższe	6	77	17	120
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	11	73	16	68
Prac.umysł.niż.szczebla	19	75	6	112
Pracownicy fiz.- umysł.	39	59	2	84
Robotnicy wykwalifikowani	38	54	8	98
Robotnicy niewykwalifik.	32	49	19	50
Rolnicy	32	56	12	58
Pracujący na własny rach.	21	72	7	27
Bierni zawodowo				
Renciści	36	38	27	121
Emeryci	30	39	32	231
Uczniowie i studenci	40	57	3	67
Bezrobotni	28	61	11	129
Gospodynie domowe i inni	39	48	12	54
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	20	70	10	151
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	29	64	7	83
sekt. pryw. poza rolnict.	32	61	8	209
prywatnym gosp. rolnym	33	57	9	57
Dochody na jedną osobę				
Do 300 zł	41	46	14	163
301-500	31	54	15	196
501-900	25	60	15	257
901-1200	22	57	21	85
Powyżej 1200 zł	21	69	11	69
Ocena własnych war. mater.				
Złe	30	50	19	375
Średnie	32	53	15	444
Dobre	28	59	13	278
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	39	39	21	110
Raz w tygodniu	32	52	16	555
1-2 razy w miesiącu	28	57	16	173
Kilka razy w roku	25	59	16	178
W ogóle nie uczestniczy	24	64	12	81
Poglądy polityczne				
Lewica	40	51	9	138
Centrum	30	59	10	304
Prawica	25	65	10	321
Trudno powiedzieć	32	38	30	333

Tabela 4. Jak Pan(i) sądzi, obserwując młodych ludzi, którzy w ostatnich latach ukończyli szkoły średnie - czy szkoły te na ogół przygotowały swoich absolwentów do **radzenia sobie na rynku pracy, przy poszukiwaniu pracy?**

(%)

	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	24	63	13	1099
Płeć				
Mężczyźni	23	65	13	522
Kobiety	25	61	14	577
Wiek				
18-24 lat	30	68	2	171
25-34	23	70	7	209
35-44	21	70	9	176
45-54	27	64	10	229
55-64	25	61	15	133
65 lat i więcej	19	42	39	181
Miejsce zamieszkania				
Wieś	28	54	18	399
Miasto do 20 tys.	26	58	17	136
20-100 tys.	24	69	7	215
101-500 tys.	23	65	11	211
501 tys.i więcej mieszk.	13	77	10	139
Wykształcenie				
Podstawowe	30	46	25	318
Zasadnicze zawodowe	24	64	12	279
Średnie	24	69	7	383
Wyższe	10	84	5	120
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	16	78	6	68
Prac.umysł.niż.szczebła	20	74	6	112
Pracownicy fiz.- umysł.	28	65	7	84
Robotnicy wykwalifikowani	27	67	6	98
Robotnicy niewykwalifik.	36	56	8	50
Rolnicy	25	62	13	58
Pracujący na własny rach.	15	76	9	27
Bierni zawodowo				
Renciści	25	57	18	121
Emeryci	21	49	31	231
Uczniowie i studenci	30	67	3	67
Bezrobotni	24	67	9	129
Gospodynie domowe i inni	27	64	9	54
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	21	73	6	151
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	21	76	3	83
sekt. pryw. poza rolnict.	28	64	8	209
prywatnym gosp. rolnym	34	59	8	57
Dochody na jedną osobę				
Do 300 zł	25	66	8	163
301-500	28	57	15	196
501-900	22	66	12	257
901-1200	18	64	18	85
Powyżej 1200 zł	19	73	8	69
Ocena własnych war. mater.				
Złe	21	62	16	375
Średnie	25	62	12	444
Dobre	26	63	11	278
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	30	54	16	110
Raz w tygodniu	25	61	13	555
1-2 razy w miesiącu	24	64	12	173
Kilka razy w roku	18	70	12	178
W ogóle nie uczestniczy	20	64	16	81
Poglądy polityczne				
Lewica	25	64	11	138
Centrum	24	66	10	304
Prawica	23	70	7	321
Trudno powiedzieć	25	52	23	333

Tabela 5. Jak Pan(i) sądzi, obserwując młodych ludzi, którzy w ostatnich latach ukończyli szkoły średnie - czy szkoły te na ogół przygotowały swoich absolwentów do **prowadzenia własnej firmy, własnego biznesu?**

(%)

	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	20	66	14	1098
Płeć				
Mężczyźni	20	68	12	522
Kobiety	21	63	16	576
Wiek				
18-24 lat	26	70	3	171
25-34	14	81	5	208
35-44	19	71	10	176
45-54	24	65	11	229
55-64	26	61	13	133
65 lat i więcej	15	42	43	181
Miejsce zamieszkania				
Wieś	24	58	18	398
Miasto do 20 tys.	20	66	15	136
20-100 tys.	22	67	11	215
101-500 tys.	17	72	11	211
501 tys.i więcej mieszk.	15	75	10	139
Wykształcenie				
Podstawowe	27	44	29	318
Zasadnicze zawodowe	21	67	12	279
Średnie	19	76	6	382
Wyższe	8	89	3	120
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	10	85	5	68
Prac.umysł.niż.szczebła	14	83	4	112
Pracownicy fiz.- umysł.	23	70	8	83
Robotnicy wykwalifikowani	21	72	7	98
Robotnicy niewykwalifik.	33	56	10	50
Rolnicy	20	69	11	58
Pracujący na własny rach.	24	70	7	27
Bierni zawodowo				
Renciści	22	52	26	121
Emeryci	19	51	30	231
Uczniowie i studenci	27	68	5	67
Bezrobotni	23	70	7	129
Gospodynie domowe i inni	21	69	10	54
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	21	74	5	151
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	15	76	9	83
sekt. pryw. poza rolnict.	20	74	6	208
prywatnym gosp. rolnym	25	69	6	57
Dochody na jedną osobę				
Do 300 zł	29	61	11	163
301-500	18	67	15	196
501-900	17	70	12	255
901-1200	15	69	17	85
Powyżej 1200 zł	15	76	9	69
Ocena własnych war. mater.				
Złe	22	63	15	375
Średnie	18	67	15	444
Dobre	22	68	11	277
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	29	54	17	110
Raz w tygodniu	22	65	13	553
1-2 razy w miesiącu	18	66	16	173
Kilka razy w roku	15	74	11	178
W ogóle nie uczestniczy	17	66	17	81
Poglądy polityczne				
Lewica	19	70	11	138
Centrum	21	70	9	304
Prawica	20	73	7	320
Trudno powiedzieć	21	52	26	333

Tabela 6. W tym roku po raz pierwszy zdaje maturę młodzież, która kształciła się w zreformowanych szkołach. Jak Pan(i) sądzi, czy - ogólnie rzecz biorąc - tegoroczni maturzyści są przygotowani do życia lepiej, gorzej czy w zasadzie tak samo jak ich koledzy, którzy kształcili się w szkołach starego typu?

(%)

	Lepiej	W zasadzie tak samo	Gorzej	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	15	43	21	21	1100
Płeć					
Mężczyźni	16	40	20	24	523
Kobiety	13	46	22	19	577
Wiek					
18-24 lat	17	49	28	6	171
25-34	16	49	19	16	209
35-44	14	50	19	17	176
45-54	14	43	25	19	229
55-64	12	42	19	27	134
65 lat i więcej	13	26	16	46	181
Miejsce zamieszkania					
Wieś	14	39	21	26	399
Miasto do 20 tys.	13	43	22	22	136
20-100 tys.	14	47	22	17	215
101-500 tys.	14	45	20	20	211
501 tys. i więcej mieszk.	18	45	22	16	139
Wykształcenie					
Podstawowe	14	34	18	33	318
Zasadnicze zawodowe	17	44	23	16	279
Średnie	14	48	21	16	383
Wyższe	11	48	24	17	120
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	12	55	18	15	68
Prac.umysł.niż.szczebła	13	47	31	9	112
Pracownicy fiz.- umysł.	15	54	18	13	84
Robotnicy wykwalifikowani	10	45	17	28	98
Robotnicy niewykwalifik.	18	41	27	14	50
Rolnicy	20	41	14	25	58
Pracujący na własny rach.	17	48	19	16	27
Bierni zawodowo					
Renciści	16	39	18	27	122
Emeryci	11	35	18	37	231
Uczniowie i studenci	7	48	39	6	67
Bezrobotni	24	43	19	14	129
Gospodynie domowe i inni	20	43	20	18	54
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	10	46	26	18	151
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	18	46	22	14	83
sekt. pryw. poza rolnict.	15	52	19	15	209
prywatnym gosp. rolnym	20	40	19	21	57
Dochody na jedną osobę					
Do 300 zł	19	41	25	15	163
301-500	13	44	23	20	197
501-900	11	47	18	25	257
901-1200	20	41	25	14	85
Powyżej 1200 zł	16	42	20	21	69
Ocena własnych war. mater.					
Złe	16	39	20	25	375
Średnie	12	45	23	20	445
Dobre	17	45	20	18	278
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	14	41	23	23	110
Raz w tygodniu	15	45	23	17	555
1-2 razy w miesiącu	9	44	18	30	173
Kilka razy w roku	18	40	22	19	178
W ogóle nie uczestniczy	16	39	13	31	81
Poglądy polityczne					
Lewica	15	42	25	19	138
Centrum	13	50	22	15	304
Prawica	19	42	24	15	321
Trudno powiedzieć	12	38	16	34	334